

De ene plaats van samenkomen naar Gods gedachten

Overwegingen n.a.v. Deuteronomium 14

In het slot van dit hoofdstuk vinden wij veel praktisch onderwijs: “Gij zult getrouw verdienen al het inkomen van uw zaad, dat elk jaar van het veld voortkomt. En voor het aangezicht van de HEERE, uw God, ter plaatse, die Hij verkiezen zal, om Zijn Naam aldaar te doen wonen, zult gij eten de tienden van uw koren, van uw most, en van uw olie, en de eerstgeboorten van uw runderen en van uw schapen; opdat gij de HEERE, uw God, leert vrezen alle dagen. Wanneer dan nog de weg voor u te veel zal zijn, dat gij dit niet zou kunnen heendragen, omdat de plaats te ver van u zal zijn, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, om Zijn Naam aldaar te stellen, wanneer de HEERE, uw God, u zal gezegend hebben; zo maakt het tot geld, en bindt het geld in uw hand, en gaat naar de plaats, die de HEERE, uw God, verkiezen zal; en geeft dat geld voor alles, wat uw ziel gelust, voor runderen en voor schapen, en voor wijn, en voor sterke drank, en voor alles, wat uw ziel van u begeren zal, en eet aldaar voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en weest vrolijk, gij en uw huis. Maar de Leviet, die in uw poorten is, zult gij niet verlaten; want hij heeft geen deel noch erve met u. Ten einde van drie jaren zult gij voortbrengen alle tienden van uw inkomen, in dat jaar, en gij zult ze wegleggen in uw poorten. Zo zal de Leviet komen, omdat hij geen deel noch erve met u heeft, en de vreemdeling, en de wees en de weduwe, die in uw poorten zijn, en zullen eten en verzadigd worden; opdat u de HEERE, uw God, zegene in al het werk uwer hand, dat gij doen zult” (vs.22-29).

Dit is een opmerkelijk Schriftgedeelte, dat ons op een heel eenvoudige manier de grondslag, het middelpunt en de praktische trekken laat zien van Israëls nationale godsdienst en van de godsdienst in het gezin. Wat de grondslag betreft, hun eredienst berustte op het feit dat zowel zichzelf als hun land toebehoorden aan Jahweh (de HEERE). Het land was van Hem en zij hadden het als Zijn pachters in bezit. Van deze waarheid moesten zij op geregelde tijden getuigen door trouw een tiende van de opbrengst te geven. “Gij zult getrouw verdienen al het inkomen van uw zaad, dat elk jaar van het veld komt”. Wat ten tweede het middelpunt aangaat, dit was even duidelijk aangewezen. Zij moesten samenkomen op de plaats waar Jahweh Zijn Naam deed wonen. Wij zien hieruit, evenals uit vele andere plaatsen van Gods Woord, hoeveel belang Hij erin stelde dat Zijn volk zich telkens weer vergaderde rondom Hemzelf. Het verheugde Hem als Hij het volk dat Hij liefhad, vergaderd zag in Zijn tegenwoordigheid, gelukkig in Hem en in niemand anders, terwijl zij zich gemeenschappelijk verheugden in wat ze samen bezaten en samen de vruchten aten van het land van Jahweh. Voor een gelovige Israëliet die Jahweh liefhad, was er en kon er geen andere plaats zijn die hieraan gelijk was. Zulke Israëlieten genoten ervan om samen te komen op de heilige plaats waar Zijn geëerde en geliefde Naam woonde. Zij die zich om Jahweh niet bekommerden, zagen de anderen een lange reis maken om hun tienden naar die bijzondere plaats te brengen. Ze trokken het nut van zo’n gewoonte in twijfel en vroegen: Waarom zullen we thuis de tienden niet eten? Dit kwam echter doordat ze er niets van begrepen en onbekwaam waren om de heerlijkheid ervan te onderscheiden. Voor de gelovige Israëliet lag de hoofdoorzaak van de reis naar de aangewezen plaats in de kostelijke woorden - Jahweh Shammah - “de HEERE is aldaar”. Was een Israëliet willekeurig thuisgebleven of naar een zelfgekozen plaats gegaan, dan zou hij daar noch Jahweh noch zijn broeders hebben ontmoet en bijgevolg zou hij alleen gegeten hebben. Daardoor zou hij zich het oordeel van God op de hals gehaald hebben; het zou een gruwel geweest zijn.

Er was maar één middelpunt, en dat was niet door mensen maar door God bepaald. De goddeloze Jerobeam heeft het gewaagd om zelfzuchtige, politieke redenen de Goddelijke orde te verbreken, en zijn kalveren op te stellen te Bethel en te Dan, maar de eredienst die daar werd gepleegd, was niet aan God gewijd, maar aan de boze geesten. Het was een vermetele boze daad die over hem en zijn huis het rechtvaardige oordeel van God bracht. In Israëls latere geschiedenis wordt “Jerobeam, de zoon van Nebat” dan ook genoemd als het type van ongerechtigheid boven al de goddeloze koningen. De trouwe Israëliet zou men echter zeker aantreffen op het ene Goddelijke middelpunt en nergens anders. Hij zou zich nooit verontschuldigen om thuis te blijven, of gaan naar plaatsen, door hem of anderen uitgezocht; nee, men kon hem vinden, vergaderd tot Jahweh Shammah, en daar alleen. Was dit bekrompenheid of bijgeloof? Nee, het was de vreze en liefde Gods.

En niet alleen had de Heere een plaats aangewezen, maar in Zijn grote goedheid had Hij een middel bedacht om die plaats zo gemakkelijk mogelijk te maken voor zijn aanbeddend volk. Zo lezen wij: Wanneer dan nog de weg voor u teveel zal zijn, dat gij dit niet zoudt kunnen heendragen, omdat de plaats te ver van u zal zijn, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, om Zijn Naam aldaar te stellen; wanneer de HEERE, uw God, u zal gezegend hebben, zo maakt het tot geld, en bindt het geld in uw hand, en gaat naar de plaats, die de HEERE, uw God, verkiezen zal; en eet aldaar voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en weest vrolijk, gij en uw huis”.

Dit is buitengewoon mooi. De Heere dacht in Zijn tedere zorg en liefde aan alles. Hij wilde geen enkele moeilijkheid overlaten voor Zijn bemind volk, als ze zich wilden vergaderen om Hem. Hij wilde al Zijn verlost en daar voor Zich zien met een gelukkig hart. En allen die Zijn Naam liefhadden, zou het een vreugde zijn aan het verlangen van Gods hart te voldoen en zich te bevinden op het middelpunt dat Hij had aangewezen.

Ook nu is het de wil van God, niet minder dan vroeger, dat de Zijnen samenkomen voor Zijn aangezicht, op de door Hemzelf bepaalde grondslag en om een door Hem gegeven middelpunt. Dit zal zeker wel niemand in twijfel trekken die ook maar een sprankje Goddelijk licht in zijn hart heeft. De neiging van de Goddelijke natuur, de leiding van de Heilige Geest en het onderwijs van de Heilige Schrift zijn eenstemmig dat het volk van God samen moet komen tot eredienst, gemeenschap en stichting. Onder de oude of de nieuwe bedeling, altijd is het bijeenkomen van Gods kinderen een Goddelijke instelling. Als dit nu zo is, komt het niet te pas om te vragen waar wij ons gelukkig voelen. Ongetwijfeld zullen alle oprechte Christenen echt gelukkig zijn en gezegend worden in de bijeenkomst van Gods kinderen. Als we werkelijk samen vergaderd zijn in de Naam des Heeren en dan niet gelukkig zijn, dat is onmogelijk. Het is als het ware de hemel op aarde voor hen die Zijn Naam eren en liefhebben, om vergaderd te zijn om Zijn tafel, om Zijn Persoon. Kan er iets heerlijkers zijn dan samen te mogen broodbreken tot gedachtenis van onze aanbiddelijke Heiland, en Zijn dood te verkondigen, totdat Hij komt, dan in heilige eenstemmigheid onze lof te brengen aan God en het Lam, dan elkaar te stichten, te vermanen en te troosten naar de gave en de genade die ons is gegeven door het opgestane en verheerlijkte Hoofd van de Gemeente, dan als uit één mond onze harten uit te storten in gebed en smeking met dankzegging voor alle mensen, voor koningen en overheden, voor de huisgenoten van het geloof, voor het werk des Heeren en voor de arbeiders over de hele aarde? Toch, wij herhalen het, is ons geluk of

genot niet de hoofdzaak, maar bijzaak. Wat ons hierin - zoals in alle dingen - leiden moet is Gods wil, geopenbaard in Zijn heilig Woord. De vraag is eenvoudig: Is het naar Gods gedachten dat Zijn volk samenkomt voor eredienst en onderlinge stichting? Zo ja, wee hem die dan eigenzinnig weigert, of door traagheid verzuimt dit te doen.

Ze lijden niet alleen zelf grote schade, maar ze doen God oneer aan, ze bedroeven Zijn Geest en versmaden de Gemeente van Christus.

“Laten wij”, zo worden wij vermaand in Hb.10, “de onderlinge bijeenkomst niet verzuimen”. Aan de onderlinge bijeenkomst of vergadering wordt in de Schrift grote waarde gehecht. De waarheid daarover ontmoeten wij al in het eerste boek van het Nieuwe Testament. In Mattheüs 18:20 zegt onze Heer: “Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen”. Hier zien we het Goddelijk middelpunt: “Mijn Naam”. Dit stemt overeen met het woord dat herhaaldelijk in Deuteronomium voorkomt: “de plaats, die de HEERE, uw God, verkiezen zal, om Zijn Naam daar te doen wonen”. Het was beslist nodig dat de Israëlieten samenkwamen op die ene plaats. Menselijke voorkeur was streng verboden. “De plaats” die God verkiezen zal. Geen andere.

Zo ook met de Gemeente nu; geen menselijke redenering of keus heeft iets te zeggen, maar alleen de Heer. De grondslag van ons vergaderen is Goddelijk, want dat is de volbrachte verlossing. Het middelpunt waarom wij vergaderd worden is Goddelijk, want dit is de Naam van Jezus. De kracht waardoor wij vergaderd worden, is Goddelijk, want die is de Heilige Geest. En het gezag voor onze vergadering is Goddelijk, want dit is Gods Woord. Het één zowel als het ander is even duidelijk als kostbaar, en alles wat wij nodig hebben, is een eenvoudig geloof om het aan te nemen en ernaar te handelen. Gaan wij aan het redeneren, dan wordt alles onduidelijk; luisteren we naar menselijke gedachten, dan komen wij in een hopeloze verwarring terecht tussen de elkaar tegensprekende geluiden van de sekten en partijen in de Christenheid. Onze enige vastheid, toevlucht en vertroosting is het kostbare Woord van God. Houden wij ons daaraan, dan is de waarheid over ons bijeenkomen even duidelijk en klaar als die over onze zaligheid. Het is toch ook onmogelijk dat Hij die Zijn volk vroeger de nauwkeurigste aanwijzingen gaf in dingen die wij in onze waanwijsheid onbelangrijk vinden, Zijn Gemeente nu zonder duidelijke leiding zou laten, als het gaat om de grondslag, het middelpunt en de kenmerken van de eredienst. Alleen de gedachte al moeten wij als ongerijmd verwerpen. Er is nu geen bepaalde stad waar alle Christenen op vaste tijden heen moeten gaan om te aanbidden. Voor Israël was dit wel het geval, en als het volk eenmaal hersteld is, zal het opnieuw zo zijn voor Israël en voor alle volken.

“En het zal geschieden in het laatste der dagen, dat de berg van het huis des HEEREN zal vastgesteld zijn op de top der bergen, en dat hij zal verheven worden boven de heuvels, en tot hem zullen alle heidenen toevloeien. En vele volken zullen heengaan en zeggen: Komt, laat ons opgaan tot de berg des HEEREN, tot het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en dat wij wandelen in Zijn paden; want uit Sion zal de wet uitgaan, en het woord des HEEREN uit Jeruzalem” (Jes. 2). “En het zal geschieden, dat al de overgeblevenen van alle heidenen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, die zullen van jaar tot jaar optrekken om te aanbidden de Koning, de HEERE der heerscharen, en om te vieren het feest der loofhutten. En het zal geschieden, zo wie van de geslachten der aarde niet zal optrekken naar Jeruzalem, om de Koning, de HEERE der heerscharen te aanbidden, zo zal er over hen

geen regen wezen" (Zach. 14:16-17). Nu echter - dat wil zeggen: van de Pinksterdag af toen de Heilige Geest neerkwam om de Gemeente van God, het lichaam van Christus te vormen, tot op het ogenblik dat onze Heer Jezus Christus de Zijnen tot Zich zal nemen uit deze wereld - is er geen heilige stad of aards middelpunt voor het volk van God. Het past Christenen daarom niet om over aardse heiligdommen of gewijde plaatsen te spreken, evenmin als het vroeger voor een Israëliet paste om van een hemels heiligdom of middelpunt te gewagen. Het gesprek van onze Heer met de Samaritaanse vrouw in Johannes 4 leert ons daarover heel veel. "De vrouw zei tot Hem: Heer, ik zie dat Gij een profeet zijt. Onze vaders hebben op deze berg aanbeden; en gij zegt dat te Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden. Jezus zei tot haar: Vrouw, geloof Mij, er komt een uur dat gij noch op deze berg, noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Gij aanbidt wat gij niet weet; wij aanbidden wat wij weten; want het heil is uit de Joden. Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; want de Vader zoekt ook degenen, die Hem [zo] aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid" (Joh. 4:19-24).

Dit gedeelte weerspreekt elk denkbeeld van een bepaalde geografische plaats van aanbeding in de tegenwoordige tijd. Er bestaat nu niet iets dergelijks. "De Allerhoogste woont niet in [tempels] met handen gemaakt, zoals de profeet zegt: De hemel is Mij een troon en de aarde een voetbank voor Mijn voeten. Welk een huis zult gij Mij bouwen? zegt de Heer, of waar is de plaats van Mijn rust? Heeft niet Mijn hand dit alles gemaakt?" (Hand. 7:48-50). En ook: "De God, Die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is, Hij, Die een Heer is van hemel en aarde, woont niet in tempels met handen gemaakt, en laat Zich ook niet door mensenhanden dienen, alsof Hij nog iets nodig heeft, daar Hijzelf aan allen leven en adem en alles geeft" (Hd.17:24-25).

Ondanks deze ondubbelzinnige Schriftwoorden heeft er sinds de vroegste eeuwen van de kerkgeschiedenis een sterke en noodlottige neiging bestaan om terug te keren tot het Jodendom, niet alleen wat betreft de rechtvaardiging, maar ook de eredienst zelf. Men heeft de Christenen niet alleen onder de wet gesteld wat hun leven en de gerechtigheid aangaat, maar ook onder de Levitische instellingen voorzover het de orde en de aard van hun eredienst betreft.

Wij moeten niet vergeten dat het het hoofddoel van satan geweest is, en nog is, om de Gemeente van God ertoe te brengen haar verheven standpunt, wandel en eredienst prijs te geven. Nauwelijks was de Gemeente op de Pinksterdag gevormd, of hij begon met zijn verderfelijke en ondermijnende activiteiten, en meer dan negentien eeuwen lang heeft hij met duivelse volharding dit werk voortgezet. In overduidelijke strijd met de aangehaalde klare Schriftwoorden is de begeerte naar prachtige gebouwen, indrukwekkende kerkdiensten, priesters, ritueel, koren enz., allemaal verbonden met dingen die indruisen tegen de bedoelingen van Christus en de leer van het Nieuwe Testament. Het naamchristendom heeft de geest en het gezag van de Heer in deze dingen totaal verworpen. En het is heel wonderlijk, maar juist op déze dingen beroept men zich om de vooruitgang van het Christendom te bewijzen. Voorgangers en leraars vertellen ons dat de apostel Paulus weinig idee had van de grootsheid waartoe de Kerk komen zou, maar dat, als hij onze imposante kathedralen met brandgeschilderde ramen eens kon zien, en de tonen van onze prachtige orgels opvangen, hij zou merken welke reuzenstappen er gedaan zijn sinds de

bijeenkomsten in de opperzaal van Jeruzalem...

O, zeker, er zijn reuzenstappen gedaan, maar helaas in de verkeerde richting. Niet naar boven, maar naar beneden, van Christus af, van de Vader af, van de Geest en van het Woord af. Als de apostel Paulus op de eerstvolgende dag des Heren in één van onze Christelijke steden kwam, waar kon hij vinden wat hij zoveel eeuwen geleden in Troas vond, volgens Handelingen 20:7? Waar zou hij de discipelen van de Heer Jezus aantreffen die door de Heilige Geest vergaderd waren tot de Naam van de Heer Jezus om brood te breken tot Zijn gedachtenis?

Dat was de orde van God toen, en het moet ook nu Gods orde zijn. Iets anders zou de apostel niet bevredigen. Hij zou zoeken naar wat van God was; dat zou hij willen, of niets. Hij zou erop aandringen het Avondmaal van de Heer te vieren, zoals hij dat rechtstreeks van Hemzelf in de heerlijkheid ontvangen had, zoals hij door de Geest zegt in 1 Korinthe 11, in de Brief gericht aan “allen, in elke plaats, die de Naam van onze Heer Jezus Christus aanroepen, zowel hun als onze Heer”. Of willen we maar liever aannemen dat hij in de eerste eeuw de orde van God zou voorstellen, en in de huidige eeuw zich bij de wanorde van de mensen zou neerleggen? Geen mens heeft het gezag om één jota of tittel te veranderen aan het avondmaal dat aan de Heer toebehoort, evenmin als een Israëliet de voorschriften voor het Pascha mocht wijzigen.

En de vraag rijst net zo goed waar Paulus vandaag de dag een kring van gelovigen zou kunnen vinden waar hij, zonder menselijke aanstelling of wijding, zijn gaven kon besteden? Wij weten dat er hier en daar plaatsen zijn waar Paulus het besef en ook de zwakke uitvoering van deze dingen zou aantreffen, en elke Christen is verantwoordelijk om deze plaatsen op te zoeken en te bezoeken, als hij daartoe in de gelegenheid is. Maar hoe weinig in aantal en hoever uit elkaar liggen ze, vergeleken bij de vele Christelijke bijeenkomsten die plaatsvinden op menselijke grondslag.

Misschien zegt men: Als we wisten dat de apostel Paulus zich hier bevond, zouden we hem graag toestaan zijn dienst uit te oefenen. Hij zou die toestemming echter niet vragen of aannemen, want hij zegt ons duidelijk in Galaten 1 dat zijn dienst was “niet vanwege mensen, ook niet door een mens, maar door Jezus Christus en God, de Vader, Die Hem uit de doden heeft opgewekt”. Bovendien zou hij erop aandringen om op de dag van de Heer toch vooral met de discipelen het brood te breken volgens de instelling zoals die gegeven is in het Nieuwe Testament. Hij zou zijn eigen geïnspireerde woorden herhalen, dat er “één lichaam en één Geest” is en dat “wij de velen, één brood, één lichaam zijn” omdat allen “deelnemen aan één brood”.

Dit moet voor de lezer allemaal volkomen duidelijk zijn. Gods beginsel van bijeenvergaderen en eenheid mag in geen enkel opzicht worden prijsgegeven. Zodra de mensen beginnen gemeenten of kerken te vormen, doen ze dingen die lijnrecht ingaan tegen het Woord van God, de gedachten van Christus en de tegenwoordige werking van de Heilige Geest. De mens kan net zo min de wereld scheppen als hij de Gemeente kan maken. Dit is geheel en al een werk van God. De Heilige Geest kwam op de Pinksterdag neer om de Gemeente van God te vormen, het lichaam van Christus, en dit is de enige Gemeente, het enige lichaam dat de Schrift erkent; al het andere is in strijd met God, zelfs al wordt het goedgekeurd en verdedigd door duizenden ware Christenen.

Begrijp me alstublieft niet verkeerd. Wij spreken niet over de behoudenis of het eeuwige leven, maar over de ware grondslag van vergaderen, over het Goddelijk beginsel, in overeenstemming waarmee de tafel van de Heer moet worden aangericht en het avondmaal gevierd. Duizenden van Gods geliefde kinderen hebben geleefd en zijn gestorven in de gemeenschap van de kerk van Rome; de kerk van Rome is echter niet de Gemeente van God, maar een vreselijke afval, en het misoffer is niet het avondmaal van de Heer maar een verdorven, wanstaltige en ellendige vinding van de duivel.

Als iemand alleen vraagt hoeveel dwaling hij mag handhaven zonder de behoudenis van zijn ziel te verspillen, is het overbodig hem bezig te houden met het grote en belangrijke onderwerp dat ons voor de aandacht gesteld is. Zoals Jeruzalem en geen andere stad het middelpunt voor Gods aardse volk geweest is en zijn zal (lees o.a. Ps. 122 en 137 en Dan. 6), behoort nu de Gemeente van God geen ander middelpunt te erkennen dan de heerlijke en oneindig dierbare Naam van de Heer Jezus.

“Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen”. Kostbaar Middelpunt. Daarop alleen wijst het Nieuwe Testament, en alleen om *dat* Middelpunt brengt de Heilige Geest de verlostten bijeen. Het doet er niet toe waar wij vergaderd worden: in Jeruzalem, of Rome, in Londen of Amsterdam. Het is niet de vraag waar, maar hóe. Het moet echter werkelijkheid zijn. Te belijden dat wij vergaderd zijn in de gezegende Naam van de Heer Jezus als het niet echt zo is, heeft niets te betekenen. Wat de apostel met betrekking tot het geloof zei, kunnen we overbrengen op het middelpunt van vergaderen. Wat voor nut heeft het, mijn broeders, als iemand zegt dat hij vergaderd is in de Naam van de Heer Jezus? God wil waarheid, en terwijl het duidelijk is dat iemand die oprecht voor de Heer wil zijn, geen ander middelpunt of geen andere grondslag van vergaderen kan erkennen, is het helaas toch wel mogelijk dat iemand belijdt op die gezegende en heilige grondslag te staan, terwijl uit zijn gezindheid, gewoonten en gedrag duidelijk blijkt dat het een krachteloze belijdenis is. De apostel zei tot de Korinthiërs dat hij verstaan zou “niet de woorden van de opgeblazenen, maar van hun kracht” (1 Kor. 4:19).

Wij doen een ernstig beroep op het geweten van elke gelovige lezer om zijn verantwoordelijkheid te voelen, en in de tegenwoordigheid van de Heer en bij het licht van het Nieuwe Testament deze dingen te overwegen. De eer van onze Heer en de handhaving van Zijn waarheid zijn hierbij betrokken. Elke Israëliet wist uit Deuteronomium 14 dat het zijn roeping was om samen te komen op het door Jahweh aangewezen middelpunt. En hij zou ondervinden wat het betekent, als hij zich afkeerde van de plaats waar Jahweh Zijn Naam deed wonen.

Zo zijn ook wij heel bijzonder verplicht om elke grondslag van vergaderen naast die van het ene lichaam te verwerpen, ook elk middelpunt van vergaderen behalve de Naam van Jezus, en ook elke kracht tot vergaderen behalve de Heilige Geest, en ook elk gezag om te vergaderen dan alleen het Woord van God.

C.H. Mackintosh